27. novembra glasujte proti krščanski demokraciji in proti levemu centru, ki nista znala ali hotela rešiti perečih gospodarskih vprašanj Trsta in ne vprašanj slovenske narodne skupnosti. Ne dajte svojega glasa takoimenovani „Slovenski skupnosti", ker njeni voditelji podpirajo politiko demokristjanov in socialdemokratov. **Glasujte za komuniste!**

Obnovljena izdaja - Leto XVIII. - Štev. 21 (685) - Trst - 11. novembra 1966 40 lir Spediz. in abb. post. Gruppo II

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Pomen glasa za našo partijo

Volitve se bližajo: Samo dobra dva tedna nas še ločita od 27. in 28. novembra. V tej ostri volilni kampanji, se volilna zborovanja vrstijo druga za drugim. Nekateri pa, ki skozi vse leto se ne spomnijo na občane, mislijo, da jim zadostujejo le nekateri govori za pridobitev glasov. Pri tem mislimo na kandidatne liste na slovenskem ki imajo samo volilni značaj, kot na primer lista Slovenske skupnosti in nekatere druge liste, ki so v zadnjem trenutku s težavo našle podpise za svoje kandidate in podporo med Italijani. Pri tem mislimo tudi na večje stranke, ki prirejajo zborovanja za volivce šele mesec dni pred volitvami, po končanih volitvah pa takoj pozabijo, kaj so volivcem govorile in obljubljale. Komunisti pa so se in se obračajo na občane venomer, in ne samo na predvečer volitev. Komuniste boste našli povsod, kjer je potrebna pomoč, v borbi za delo in boljše plače, za pravice prebivalstva, proti krivicam in podkupovanju, za popolno enakopravnost med Slovenci in Italijani in v borbi za mir.

To je pravo vprašanje, na katero pozivamo volivce naj pomislijo. Osnova vsega tega so različni pogledi na demokracijo in na odnose med strankami in prebivalstvom. Tisti, ki se «zbudijo» tik pred volitvami, gledajo na občane samo kot na sredstvo politike in lovišče glasov. V tem pogledu postajajo zlasti Slovenci (tako menijo Krščanska demokracija, socialdemokrati, Slovenska skupnost in nekatere indipendentistične liste) predmet hinavskih pozivov ter orodje, na katerega se govorniki obračajo z viška, z najbolj neokusnim paternalizmom. Komunisti pa vse drugače pojmujejo ta vprašanja. Za njih so vsi občani, delavci in Slovenci, osebno soudeleženi v borbi na napredek, svobodo, delo in mir.

Drugo vprašanje, ki ga morajo volivci prav tako dobro proučiti, je bolj neposredno povezano s sedanjim položajem Trsta in se nanaša na vrednost glasa, ki ga bodo oddali 27. in 28. novembra. Kot je znano, bomo na prihodnjih volitvah glasovali za obnovitev tržaškega občinskega in pokrajinskega sveta, da bomo dali občini upravo, ki bo ustrezala potrebam mesta (ki jih leva sredina ni rešila) ter vrnili pokrajini izvoljeno upravo (ki jo je leva sredina razpustila in nam darovala komisarsko upravo).

Toda pomen volitev 27. in 28. novembra presega omenjene meje in smotre. Rim bo tolmačil glasove Tržačanov kot preizkušnjo. Če bodo Krščanska demokracija in druge stranke leve sredine (stari in novi socialdemokrati, Slovenska skupnost in njihovi zavezniki) dobile mnogo glasov in ne bodo plačale nobene cene za svojo škodljivo politiko v Trstu, ste lahko gotovi, da si bodo v Rimu zadovoljno meli roke. Vsaki glas za levo sredino (za KD, združene socialdemokrate in Slovensko skupnost) bodo v Rimu tolmačili, da so Tržačani, Slovenci in Italijani, zadovoljni, da ne potrebujejo ničesar, odnosno, da so se sprijaznili z obstoječim stanjem. Spričo tega bi lahko vlada, potem ko je minila nevarnost in so bile dane obljube, nadaljevala s svojo politiko do Trsta kot doslej, ali celo slabše.

Vlada bi te glasove tolmačila tudi v smislu, da je slovenska manjšina zadovoljna s sedanjim stanjem, odnosno, da se je s tem stanjem sprijaznila. Medtem pa vsi vemo v kakšnem nezadovoljivem stanju so naša šola in sploh vse pravice slovenske narodne skupnosti, kako ne izvajajo mednarodnih sporazumov in ne spoštojejo ustavnih in statutarnih načel.

Iz tega zornega kota bi pomenil tudi glas za združeno socialdemokracijo enako kot glas za Krščansko demokracijo. Prav tako bil pomenil glas za Slovensko skupnost, zaveznico demokristjanov in socialdemokratov, enako kot glas Krščanski demokraciji. S temi glasovi bi samo podprli asimilacije Slovencev. S temi glasovi samo podprli tiste, kot je socialdemokrat Lonza, ki je na nekem volilnem zborovanju izjavil, da so «žaljivi» tudi samo «glasovi», da bo združena socialistična stranka izvolila enega Slovenca, ker ti ljudje ne niti pomislijo na slovenska vprašanja.

Če pa se bodo povečali glasivo komunistov, bo vlada močno občutila protest, bo morala razumeti, da Tržačani, Slovenci in Italijani, niso v nobenem pogledu zadovoljni in da se niso sprijaznili z obstoječim položajem, da je treba dejansko spremeniti pot: Da bo Trst živel, da se okrepita ladjedelska industrija in pristaniški promet. Hkrati pa, da je treba stopiti na pot dejanske enakopravnosti med Italijani in Slovenci na vseh področjih.

V tem tiči vrednost glasa za komunistično partijo, za partijo enotnosti delavcev, za partijo enotnosti med Slovenci in Italijani, za partijo enotnosti in borbe, da se spremenijo sedanji pogoji.

Za našo partijo, za njene kandidate in za skupne koristi glasujte 27. in 28. novembra!

Zeleni načrt štev. 2 ne koristi kmetom

Da se dandanes nahaja kmetijstvo v težkem položaju ni pač nova stvar. Vsa ta leta zapuščajo kmetje zemljo in se zaposlujejo v industriji, kjer je pač zaslužek višji in sigurnejši. Tako se dogaja, da so cele cone neobdelanega polja, kot tudi kmečke in kolonske hiše ponekod razpadajo. Posebno mlade ljudi je težko dobiti doma na kmetiji. V glavnem obdelujejo zemljo le starejši ljudje, nekateri že v pokoju, ki se pač ne morejo prilagoditi novemu delovnemu mestu. Beg z zemlje pa je povzročil tudi brezposelnost in se zadnje čase dogaja tudi v goriški pokrajini, da morajo mladi fantje v tujino s trebuhom za kruhom. Med temi je tudi precej fantov iz slovenskih vasi. Kar je bilo nekoč značilno za Karnijo in Benečijo postaja značilno tudi za goriško pokrajino. Poleg tega pa se sistematično iz leta v leto krči tudi število zaposlenih v tržiški ladjedelnici, v ronški in podgorski predilnici. V desetih letih se v vseh teh obratih, ki so nekoč dajale prebivalstvu gotov zaslužek in socialno varnost, ni zaposlilo niti 50 mladih ljudi, medtem ko vsako leto zapusti delovno mesto, samo zaradi starosti, trikrat večje število oseb.

Vlada pa je vsa ta leta bila za male in srednje kmete le mačeha. Skladi Zelenega načrta št. 1 so v veliki meri šli predvsem v žepe veleposestnikov, medtem ko se je popolnoma prezrlo potrebe in zahteve malih kmetov, spolovinarjev in najemnikov. Sedaj, ko se v parlamentu razpravlja o Zelenem načrtu št. 2 pa ne kaže vlada nobene volje, da bi spremenila smer investicij v kmetijstvu in upoštevala potrebe malih kmetov, zahteve njihovih sindikalnih organizacij; ne kaže razumevanja in ne volje za odpravo tistih napak prejšnjega načrta, ki so privedle kmetijstvo v stanje, ki ne odgovarja stvarnosti države niti skupnemu evropskemu tržišču.

O zakonih pa ki bi ščitili male kmete ni torej ne duha ne sluha. Kmetom se ne da brezplačne zdravniške pomoči, ne zdravil. O družinski dokladi se je začelo govoriti šele v zadnjih mesecih in se še ne ve kake pogoje bo načrt št. 2 nudil kmetom.

Izplačilo odškodnine po toči, ki je pred 16. meseci uničila pridelek, se še vedno zavlačuje. Prav tako se zavlačuje izplačilo odškodnine za razlaščano zemljo. Nad cenami zemlje ne obstoja nobeno nadzorstvo in prihaja pri tem neštetokrat do špekulacij, s katerimi si polnijo žepe zlasti tisti, ki pri kmetijski proizvodnji nimajo nobenega opravka. Isto se dogajo tudi s prodajo mleka in drugih proizvodov pri katerih imajo prekupčevalci mastne dobičke medtem ko morajo kmetje prodajati mleko po nizki ceni, ki čestokrat ne krije niti proizvodnih stroškov.

Zaradi teh vzrokov je povprečni letni hododek v kmetijstvu zelo nizek, saj znaša le 47 odstotkov dohodka, ki ga imajo druge kategorije delovnih ljudi in bi na podlagi predvidevanj vladne dosegel šele čez pet let komaj 53 odstotkov dohodkov ostalih kategorij.

To so problemi, ki jih bo treba rešiti. Tudi kmetje na Goriškem zahtevajo rešitev teh problemov. To so povedali tudi na veliki manifestaciji, ki je bila 27. oktobra v Gorici. Na tej manifestaciji, so bili častno zastopani tudi slovenski kmetje.

Proslave obletnic oktobrske revolucije in obrambe Madrida

Akcija v počastitev teh obletnic je uspela: 75% članov naše partije že obnovilo izkaznice za 1967

Med našimi ljudmi je že močno utrjena tradicija proslavljanja obletnice oktobrske revolucije. Na najrazličnejše načine so to obletnico proslavljali tudi v najtemnejših letih naše novejše zgodovine, pod fašizmom in nacizmom v ječah in koncentracijskih taboriščih, pa tudi sredi partizanskih svobodnih gozdov. Tej tradiciji smo sledili tudi letos. Razlika pa je bila letos v tem, da so bile proslave 49- letnice oktobrske revolucije združene s proslavljanjem 30-letnice obrambe Madrida.

Preteklo soboto zvečer je bila svečana proslava v Boljuncu. Proslave se je udeležilo mnogo vaščanov in okoličanov. Govorila sta senator Vidali in urednik «Dela» M. Kapelj predsedoval pa je župan Dušan Lovriha. Španski revolucionarni pesnik Jose Herrera Petere, ki živi v izgnanstvu, je recitiral vrsto svojih poezij, posvečenih boju španskega ljudstva proti fašizmu in za svobodo. Vsebino teh poezij je obrazložil Mirko Kapelj ter tako pripomogel. da jih je občinstvo lažje dojemalo. Na proslavi je sodelovala tudi dolinska godba na pihala.

Isti večer je bila proslava tudi v Trebčah, kjer sta govorila tovariša Lucijan Padovan in Antonio Cuffaro. Nastopil je tudi pevski zbor, ki ga vodi Oskar Kjuder.

Tudi Trebče je obiskal španski pesnik Jose Herrera Peter in na željo pristotnih Trebencev je recitiral dve svoji poeziji. Srečanje je bila nadvse spontano in prisrčno.

V nedeljo sta bili dve proslavi, ob 10. uri v kinu «Nazionale» v Trstu, kjer sta govorila tovariša senator Vittorio Vidali in Jelka Gerbec, predsedoval pa je organizacijski tajnik tržaške federacije KPI Claudio Tonel, ob 16,30. pa v Ljudskem domu v Križu, kjer sta govorila tovariša Vidali in Kapelj, predsedoval pa je Albin Škrk, kandidat za pokrajinske volitve. Tako v kinu «Nazionale» kot v kriškem ljudskem domu sta na proslavah sodelovala španski pesnik Herrera Petere in sovjetski pevec Vladimir, ki je pel ruske borbene pesm. Oba izredna gosta je občinstvo navdušeno pozdravilo.

Prireditve v Križu se je udeležilo več bivših španskih borcev, med katerimi je bil tudi Jože Vergan iz slovenskem Istre, ki je spisal znano knjigo «Od Marezig do Madrida».Po prireditvi je bil v Ljudskem domu družabni večer, na katerem je pel kriški zbor.

V ponedeljek zvečer je bila pobodna proslava v Miljah, kjer sta govorila tovariša Vidali in v slovenščini tov. Fran Gombač.

To zgodovinsko obletnico so tovariši proslavljali tudi z včlanjevanjem v partijo. Do 7. novembra je jih tržaški federaciji obnovilo člansko izkaznico že 75% tovarišev, na novo pa jih je bilo vpisanih 82.

Na sestanku tajnikov sekcij, ki je bil v torek v Trstu, so se tovariši obvezali, da bodo vse sekcije 100% izvršile včlanjevanje še pred volitvami.

Doslej so včlanjevanje 100% opravile sekcije v vseh velikih tovarnah, tj. v ladjedelnicah, Tovarni strojev, škedenjski železarni, Tržaškem arzenalu itd. Tudi sekcija pristaniških delavcev je zaključila včlanjevanje 100%.

Zelo dobro so se izkazale sekcije na podeželju. V devinsko-nabrežin-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zgodovinski pomen oktobrske socialistične revolucije

Minilo je 49 let odkar so ruski boljševiki v oktobrski socialistični revoluciji postavili prelomni mejnik v zgodovini človeštva.

Marsikaj se je spremenilo v teh 49 letih. Sovjetska zveza, ki je prvi neposredni sad velikega oktobra, ni več edina socialistična država na svetu, obkrožena od nadmočnega kapitalističnega in imperialističnega sveta. Danes je na svetu velika družina socialističnih držav, danes je že ena tretjina človeštva vključena v veliko družino socialističnih dežel, dežel, ki gradijo socializem ali se bližajo njegovi izgradnji. Zato je zares velika pot, ki jo je prehodil delovni svet v teh letih a še večji so rezultati bojev, ki jih je vodil.

Oktobrska revolucija je zrušila temelje, na katerih je slonel izkoriščevalski in krivični socialni režim. Razbila je verige narodnega zatiranja, proglasila in zajamčila pravico narodov do samoodločbe in do neodvisnosti. Odpravila je vse privilegije nekdanjih vladajočih kast in je prvič v zgodovini priznala emancipacijo žena ter enake pravice kot moškim. Zato je ta revolucija do temeljev omajala celotno kapitalistično zgradbo in je ločila svet na dva nasprotujoča si sistema.

Oktobrska revolucija je vrgla v svet geslo miru med narodi. SZ je takoj po revoluciji začela dejansko izvajati svoja nova načela v odnosih med narodi in državami. Tako je človeštvo doseglo sigurno trdnjavo v svoji borbi proti osvajalnim vojnam in za mir.

Oktobrska revolucija je povedla Sovjetsko zvezo na pot socializma. Težka in še neraziskana je bila ta pot, po kateri je moralo hoditi sovjetsko ljudstvo. Reakcionarne sile starega sveta so naredile vse kar je bilo v njihovih močeh, da bi strle zibelko sovjetske oblasti.

Jasno je, da je mlada sovjetska država morala voditi trdo borbo proti sovražnikom, kljubovati pred tujo oboroženo intervencijo, pred ekonomsko blokado in pred številnimi gospodarskimi težavami, zarotam, diverzantskim dejanjem, sabotažo in terorjem. Zato je bila gradnja socializma skrajno težavna. Ta je bila tem bolj težavna tudi zaradi hude zaostalosti, tehnične nerazvitosti in nizke kulturne ravni, ki je vladala do tedaj v Rusiji. Delavci in kmetje, ki so zmagovito izbojevali revolucijo, niso imeli potrebnih izkušenj pri upravljanju dežele in ne izkušenj pri izgradnji nove družbe. Težave pri gradnji socializma so se kasneje še bolj povečale tudi zaradi kriminalnega nacifašističnega napada na Sovjetsko zvezo.

Komunistična partija SZ, zvesta proletarskemu internacionalizmu je vedno zvesta geslu, ki se glasi: Proletarci vseh dežel, združite se! Partija smatra izgradnjo komunizma v SZ kot veliko internacionalistično nalogo sovjetskega ljudstva, ki je v interesu vesga svetovnega socialističnega sistema, v interesu proletarskega internacionalizma in vsega človeštva. Komunizem izpolnjuje zgodovinsko poslanstvo osvoboditve vseh ljudi vseh socialnih krivic, vsakega zatiranja in izkoriščanja, vojnega terorja in uveljavlja v svetu vrednote miru, dela, svobode, enakosti vseh ljudstev.

Velika oktobrska socialistična revolucija je bila zgodovinskega pomena za ves svet. Otvorila je novo dobo v zgodovini človestva, to je dobo, v kateri bo propadel kapitalizem in se uveljavil komunizem. Socializem je triumfiral v deželi sovjetov, je dosegel odločilne zmage v deželah ljudske demokracije in je postal geslo stotim milijonov ljudi, ki se pod revolucionarno zastavo narodne osvoboditve in pod zastavo delavskega razreda bijejo po raznih deželah sveta za svojo svobodo, neodvisnost in boljše življenjske pogoje.

Boljševiška partija je ob sprejemu svojega prvega programa leta 1903 pozvala delavski razred in vse ruske delavec v borbo za zrušenje carske aristokracije in kasneje za zrušenje meščanskega režima ter za vzpostavitev diktature proletariata. Februarja 1917 je bil zrušen carski režim. Oktobra istega leta je proletarska revolucija zrušila osovražen kapitalistični režim. Prvič v zgodovini človeštva se je rodila socialistična država. Tako se je začela gradnja novega sveta.

Leta 1919 je bil sprejet drugi program te partije. Ta program se je lotil izgradnje socialistične družbe. Sovjetsko ljudstvo je hodeč po dotlej neraziskani poti, s premostitvijo številnih težav, ovir in zaprek ter z velikimi žrtvami, pod vodstvom komunistične partije uresničilo načrt izgradnje socializma, načrt ki ga je izdelal Lenin. Socializem je zmagal.

Velikanski revolucionarni podvig, ki ga je izvršilo sovjetsko ljudstvo je sprožil gibanje v vrstah ljudskih množic v vseh kontinentih. Nad svetom je zapihal velik val, ki je pomenil prebujenje človeštva. Socialistične revolucije v evropskih in azijskih deželah so dovedle do ustanovitve svetovnega socialističnega sistema. Velikanski val narodno osvobodilnih revolucij je zrušil kolonialni sistem imperializma. Danes že ena tretjina človeštva sveta gradi novo življenje pod zastavo znanstvenega komunizma.

Danes Komunistična partija Sovjetske zveze uresničuje svoj tretji program, to je program izgradnje komunistične družbe.

Uresničitev vseh velikopoteznih načrtov ni v interesu le sovjetskega ljudstva, temveč je v interesu vsega človeštva. Prvi in poglavitni delež, ki je v interesu vsega človeštva je učvrstitev perspektive pozitivne rešitve problema, ki je tudi v sedanjem času poglavitnega pomena, to je problema miru in osvoboditve vsega človeštva pred strahom termonuklearne katastrofe. V resnici ne gre za nov element, saj je bilo vprašanje miru vedno poglavitno vprašanje sovjetske politike in mirnega sožitja. Zato tudi sedanji program KP SZ v tem pogledu izpopolnjuje to kar so glede politike miru vsebovali že prejšnji programi in to v polni zvestobi leninskim načelom, ki so načela ohranitve in čuvanja miru!

Pobude za mir v Vietnamu

V državah, v katerih vlade podpirajo ameriško politiko v Vietnamu, si napredne sile in mirovne organizacije prizadevajo mobilizirati široko javnost proti agresivni vojni. O teh prizadevanjih govorijo številne konference, mednarodne in nacionalne, ki so bile v zadnjih štirinajstih dneh na Zahodu, kakor tudi nekatere nove konkretne akcije.

Belgijski akcijski odbor za mir je organiziral v Bruslju posvetovanje (z mednarodno udeležbo) o tem, kako povečati in razširiti politično dejavnost. V Parizu je skupina uglednih pravnikov sprejela resolucijo, s katero se zahteva spoštovanje ženevskih sporazumov ter umik vseh tujih čet iz Vietnama. Avstralsko združenje za mednarodno sodelovanje in razorožitev je s svojega občnega zbora naslovilo na avstralsko vlado zahtevo, naj umakne svoje čete iz Vietnama. Britanska organizacija za jedrsko razorožitev je objavila nov poziv za konkretno akcijo v korist miru v Vietnamu. Mednarodna ženska zveza za mir je v Strasburgu razpravljala o vietnamskih problemih. Zahodno nemški odbor za pravice žensk je na sestanku v Velbertu apeliral za mir v Vietnamu. S problematiko, kako prispevati k prenehanju vojne v Vietnamu, so se ukvarjali tudi Britansko združenje za svetovno vlado, mednarodna organizacija Pax Cristi na sestanku, ki je bil v Bergamu, dunajski Mednarodni inštitut za mir. Ameriška organizacija za mir je v akciji za zbiranje prispevkov in zdravil za Rdeči križ Severnega Vietnama prišla v oster konflikt z oblastmi zaradi odpošiljatve nabranega denarja. Mednarodna konfederacija za razorožitev in mir je te dni pozvala na posebno akcijo na Dan človekovih pravic, ki bo 10. decembra. Predlagala je, naj bi kot podlaga za to akcijo služile tri konkretne zahteve in sicer prenehanje bombardiranja Severnega Vietnama, zmanjšanje vojnih operacij v Južnem Vietnamu ter začetek pogajanj za miroljubno rešitev vietnamskega vprašanja.

Pobude ženske organizacije

Ob udeležbi predstavnic dvanajstih evropskih držav je bil v Strasbourgu sestanek gibanja «ženske za mir». Sestanek je bil posvečen kolektivni odgovornosti evropskih žensk za mir na svetu. Udeleženke tega sestanka so pozvale vse ženske, naj se živo zanimajo za dogodke na svetu ter naj se zavzamejo za konec vojne v Vietnamu. Predsednikoma Johnsonu in Ho Ši Minhu pa so poslale pisma, v katerih poudarjajo, naj bi na podlagi ženevskih sporazumov iz leta 1954 našli miroljubno rešitev za vietnamsko vprašanje. Gibanje žensk za mir zahteva tudi odstranitev atomskih oporišč z ozemelj drugih držav, uničenje zalog atomskega orožja in uporabo atomske energije v miroljubne namene.

OZN

Medtem, ko se po vsem svetu množe najrazličnejše pobude za mir v Vietnamu, kaže, da je na glavni skupščini Organizacije združenih narodov to vprašanje obtičalo na mrtvi točki. V prvem obdobju sedanjega zasedanja je kazalo nekoliko drugače. Izmed 103 udeležencev v splošni razpravi jih le pet ni izgovorilo besede *Vietnam*. Sedemindvajset govornikov je jasno in odkrito obsodilo ameriško agresijo proti Vietnamu ter zahtevalo, da morajo prav Američani storiti resnični korak za mir. Štirinajst govornikov se je omejilo na podporo *U Tantovih točk*, kar je prav tako pomenilo obsodbo ZDA. Devetintrideset govornikov je zahtevalo prenehanje sovražnosti, ne da bi obdolžilo katero koli stran. Le osemnajst govornikov je podprlo ameriška stališča.

Politični sklep splošne debate je bil v skladu z navedenimi številkami: Vietnam je «poglavitni problem» sveta zato, ker vietnamska vojna ogroža svetovni mir in vsebuje «velike dileme našega časa». Tudi v Vietnamu so ZDA tista tuja sila, ki je s svojo intervencijo spremenila notranji spopad v veliko vojno. Zato bi morale ZDA storiti «prvi korak» za mir.

„U Tantove točke"

Kateri je ta prvi korak, o katerem se je izoblikovalo mnenje v tej debati? U Tant je orisal v svojih treh točkah: 1. *brezpogojna ustavitev bombardiranja;* 2. *«deeskalacija» vojne v Južnem Vietnamu, predvsem pa nič več novih ameriških okrepitev;* 3. *priznati južnovietnamsko narodno osvobodilno fronto kot enakopravno stranko pri pogajanjih.* K temu je francoski predsednik De Gaulle dodal še zelo pomemben element: *vnaprej določeno ameriško obveznost, da bodo Američani razdrli oporišča in umaknili enote v povsem določenem roku.*

Ob tridesetletnici obrambe Madrida

Nove oblike boja španskega ljudstva

Tridesetletnico «prevzgajanja» španskega ljudstva pod Francovim režimom ni rodilo zaželenih sadov. Duh revolucije je še vedno živ ne le med delavci temveč tudi v drugih slojih španskega ljudstva. Enotnost prihaja vedno bolj do izraza, čeprav na zelo različne in čestokrat težko razumljive načine. Francov fašizem je pred tridesetimi leti vojaško sicer zmagal, toda idejno ni prevladal nikoli. To so potrdili tudi številni boji, ki so se odigrali v Španiji v zadnjem času.

Nedavne voiltve v organe «vertikalnih sindikatov» (uradni in obvezni sindikati, edini legalni v Španiji) so zelo značilne in tudi poučne. Te volitve pomenijo tudi hud poraz kandidatov, ki jih je protežirala državna birokracija, in kažejo, da so se preživeli nazori in metode «tradicionalnih» sindikalnih central.

V zvezi z volitvami sta se v okrilju opozicije izoblikovali dve različni gledišči. «Tradicionalni sindikati» (UGT s prevladujočim vplivom socialistov, anarhosindikalistični CNT in nekateri drugi), katerih centrale so v emigraciji, so priporočili španskim delavcem, naj se volitev ne udeleže, in jim pojasnili, «da nikakor ne moremo sodelovati v farsi, ki jo pomenijo volitve v psevdosindikatih.» «Delavske komisije», ustanovljene zadnja leta po vsej deželi, ki so se spremenile v vzporedne sindikate in ki praktično vodijo revandikativne akcije delavcev in se bore za enoten in neodvisen sindikalizem, so se postavile na drugačno stališče. Stoječ na stališču, da je treba biti boj mimo «vertikalnih sindikatov» in v njih, so pozvali delavce, naj glasujejo za kandidate «delavskih komisij». Kjerkoli so komisije «organizirane», je bil njihov uspeh zelo velik. Na madridskem področju je skupno glasovalo 80 odstotkov delavcev. Kandidati «delavskih komisij» so dobili približno 90 odstotkov glasov v velikih podjetjih, v srednje velikih pa dobro polovico. Odstotki so podobni v drugih velikih industrijskih mestih: Sevilli, Bilbau in v asturskem rudarskem bazenu. Zasnovane kot akcija za reševanje vladnih psevdosindikatov so se volitve spremenile v veliko zmago «delavskih komisij», jedra novega, neodvisnega in bojevitega sindikalizma, ki zbira delavce različnih nazorov in različnega političnega prepričanja.

Ker pa se v sodobni Španiji vsak spor spremeni v politično bitko, ima prva etapa volitev v «vertikalnih sindikatih» (izvolitev dvesto tisoč sindikalnih delegatov v vseh podjetjih) že neposredne politične reperkusije. Morda je najbolj značilen primer dveh voditeljev «delavskih komisij» v Madridu, Kamačoa in Hermandoa, ki so jima «vertikalni sindikati» prepovedali kandidiranje zato, ker sta letos spomladi sodelovala v delavskih demonstracijah. Kljub temu pa je prvi dobil 90 odstotkov, drugi pa 75 odstotkov glasov. Minister je razveljavil glasove, delavci so zagrozili s stavkami, nevihta je v zraku. Sindikalne voditve so predvsem izraz volje novih generacij španskih delavcev (65 odstotkov sedanjih delavcev se je rodilo po državljanski vojni, povprečna starost izvoljenih delegatov pa se giblje od 25 do 35 let). Ko so volili predstavnike «delavskih komisij», so v bistvu glasovali proti režimu, pa tudi proti pasivnosti, čeprav se leta opravičuje tudi z lepimi načeli.

Barikade, ki so nastale med državljansko vojno, niso sicer še izginile. Te so samo svoj kraj in funkcijo nekoliko spremenile. Boj se resda bije tudi na stari način. Zapori so še polni revolucionarjev, ljudje umirajo za svobodo, nekateri izmed najboljših in najdragocenejših ljudi Španije so še v emigraciji, toda glavna torišča boja so v tovarnah, ki stavkajo, v vaseh, ki zahtevajo boljše življenjske razmere, na univerzah, polnih nezadovoljnih in zrevoltiranih študentov, ponekod pa ce-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Srečanja in proslave

Pred tridesetimi leti, oktobra 1936, so bile organizirane mednarodne brigade za obrambo republike Španije. Vanje so se vključili borci, ki so se že borili v španskih enotah in novi prostovoljci, ki so prišli z vsega sveta. V mednarodnih brigadar je sodelovalo 36.000 borcev 54 narodnosti. Borci so prihajali v Španijo, se borili in umirali pod tujim imenom.

V zadnjem času je bilo v raznih krajih sveta več pomembnih, tudi mednarodnih srečanj bivših španskih borcev, proslav in podobnih manifestacij, na katerih so poudarjali pomen, ki ga je imela španska revolucija — četudi se ni zmagovito končala — za boj proti fašizmu. Na Tržaškem so bile letošnje proslave oktobrske revolucije združene s proslavljanjem 30-letnice obrambe Madrida. (O teh proslavah poročamo na drugem mestu.)

Ob stoletnici priključitve Beneške Slovenije k Italiji

Enotne zahteve slovenskih kulturno-prosvetnih organizacij

Dne 25. oktobra 1966 so se v Gorici zbrali zastopniki osrednjih slovenskih prosvetnih in kulturnih organizacij v Italiji in so v prisotnosti članov Odbora slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini obravnavali položaj Slovencev v tej pokrajini ob stoletnici pripadnosti Beneške Slovenije italijanski državi. Ob tej priložnosti so sprejeli sledečo izjavo:

S priključitvijo Beneške Slovenije k Italiji po plebiscitu 1866. leta se je obdržala povezava tega goratega področja z nižinskim predelom in se je vzpostavila tradicionalna zveza s širšim prostorom. Slovenski življelj teh krajev se je s tem ločil od svojega narodnega jedra prav v dobi, ko je slovenski narod doživljal svoj preporod. Nova državna meja je zavrla, da tokovi prebujenja niso zajeli tudi Slovencev Nadiških dolin in Rezije, ker je priključitev tega ozemlja k italijanski državi pomenila za italijanske politične dejavnike do današnjih dni hkrati vključitev teh Slovencev v italijanski narod.

Sto let zgodovine beneških Slovencev je zato stoletna tragedija ljudi, ki niso smeli biti to, kar so, namreč Slovenci. Vsaka beseda ali dejanje, ki je odražalo objektivno resnico, — in je bila zato samo znak poguma in poštenosti do samega sebe in do svojega rodu — je bila proglašena za izzivanje, sovraštvo do države, hlapčevstvo tujcu, skratka za nekaj, kar je treba kaznovati. In kazni ni bilo malo in tudi žrtev je bilo obilo.

Brez šol v materinem jeziku in kljub načrtnemu izrivanju slovenske besede iz cerkva, je slovenska beseda med beneškimi in kanalskimi Slovenci vzdržala vse napade in poizkuse, da jo zatrejo. V trajnem gmotnem pomanjkanju in stiski so trdno branili svoj jezik kot svoje veliko bogastvo.

Iz roda v rod je šlo to izročilo in v ugodnejših zgodovinskih obdobjih vzvalovilo to sicer mirno ljudstvo, toda vsako upanje, da bodo za njihov jezik nastopili svetlejši dnevi, so trpki dogodki vedno znova zakopali.

Koliko upov je vzbudila proglasitev italijanske republike in posebno še sprejetje nove ustave! Do najbolj skritih kotičkov države so segli blagodejni vplivi ustave, samo v Beneški Sloveniji se še vedno vzdržuje stanje, ki ga je ustava formalno ukinila.

Svečan poudarek stoletnice priključitve ozemlja, ki vključuje tudi Beneško Slovenijo, je dal s svojim obiskom sam predsednik republike. Slovenci v videmski pokrajini so z velikim zaupanjem naslovili na najvišjega čuvarja ustave spomenico, v kateri so mu prikazali svoje tegobe in izrazili pričakovanje, da se končno pristopi k reševanju vprašanj slovenske narodne skupnosti v vsej videmski pokrajini.

Osrednje slovenske prosvetne in kulturne organizacije v Italiji soglašajo z vsebino omenjene spomenice in so povsem solidarne z Odborom slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini in terjajo od vseh pristojnih civilnih in cerkvenih oblasti, strank, organizacij, ustanov in posameznikov, ki jim je do tega, da se utrdi demokratična ureditev v državi, da se odpravijo krivice in izpolni pričakovanje, ki so ga Slovenci videmske pokrajine izrazili v spomenici.

V Gorici, 25. oktobra 1966.

Društvo slovenskih socialistov za kulturo, prosveto in umetnost — Trst

Klub slovenskih izobražencev — Trst

Slovensko - hrvatska ljudska prosveta — Trst

Slovenska kulturno - gospodarska zveza — Trst

Slovenska prosveta — Trst

Slovenska prosvetna zveza — Gorica

Zveza slovenske katoliške prosvete — Gorica

Madrid

(Nadaljevanje z 2. strani)

lo na prižnicah, kjer obnovljena koncepcija «Cerkve siromašnih» zadeva na tradicionalno zvezo med katoliško hierarhijo ter bogatini. Tako se nadaljuje revolucionarna bitka, toda njeni pogoji so se spremenili, delno pa tudi njeni udeleženci. Franco ne more več zadušiti vsakega upora proti režimu z golim nasiljem, fronta opozicije — čeprav raznolika in še neurejena — je postala zelo široka, boj proti diktaturi je hkrati lažji in mnogo bolj zapleten. Mnogim starim španskim revolucionarjem je v čast, da so se znašli v novih razmerah, ne da bi se odpovedali tragični slavi Republike, da so se ponovno znašli na pravih bojiščih.

Španski komunisti s tem, da se zavzemajo za zbližanje s tistimi, ki so bili v državljanski vojni na nasprotnih straneh barikad, seveda niso za teatralne objeme in poljube odpuščanja. To bi bilo nepotrebno. Neokusno in največkrat neuresničljivo. Španski komunisti zahtevajo, da je treba mimo starih sporov in ne glede nanje poiskati praktično sodelovanje ljudi, ki so *zdaj* povezani s skupnimi interesi in ki se začenjajo zavedati te skupnosti interesov. To se v vsakdanjem življenju že v veliki meri odigrava. Sedanji borci proti diktaturi so nasledniki vojakov republike z Ebra in madridskih barikad, celo če sploh ne mislijo na to.

Zgled borbenega sodelovanja narodov SZ in Jugoslavije

V Moskvi je izšla knjiga, v kateri je maršal SZ Birjuzov opisal boje za osvoboditev Beograda leta 1944

Pred kratkim je v Moskvi izšla knjiga «Trda leta», katere avtor, maršal Sovjetske zveze Birjuzov je oktobra 1964. tragično preminul pri letalski nesreči blizu Beograda. V njej so opisani boji za osvoboditev Beograda leta 1944.

Iz omenjene knjige je povzet naslednji sestavek:

«Boj za Beograd je za vedno prišel v zgodovino kot zgled borbenega sodelovanja sovjetskega in jugoslovanskega ljudstva.

Tiste dni se je po vsej fronti razširila vest o podvigu majhne skupine izvidnikov pod poveljstvom partizanskega majorja Vučkoviča. Ob samem začetku boja za Beograd so dobili nalogo, naj se z radijsko postajo prebijejo v mesto in od tam pošiljajo podatke o sovražniku. Izvidniki so se prebili po asfaltirani cesti. Uspelo jim je zajeti limuzino, v kateri je bil Jonič, namestnik ministra izdajalske Nedičeve vlade. Ujetega Joniča je major Vučkovič poslal v štab svoje enote, sam pa se je pod njegovim imenom prebijal na nemško ozemlje in vzel s seboj kot «spremstvo» dva izvidnika in radiotelegrafista.

Pokazali so izredno spretnost, iznajdljivost in hladnokrvnost. Štab prvega proletarskega korpusa narodno osvobodilne vojske Jugoslavije je nepretrgoma prejemal od njih dragocene podatke o akcijah sovražnika, o razporeditvi njegovih enot, oporišč, oboroženih gnezdih. Ko so prišle v Beograd jugoslovanske in sovjetske enote, so se Vučkovič in njegovi bojni tovariši vrnili zdravi na svoje prejšnje dolžnosti.

Vso noč so v štabu brigade čakali na znak Zaslišali so ga šele ob zori. To je bil zvok trobente. Signal je pomenil, da je bataljon zasedel svoj izhodiščni položaj. Brigada je nato složno krenila v napad iz sovražnikovega zaledja...

V Beograd sem prišel dan po njegovi osvoboditvi. Povsod je bilo videti sledove nedavnega boja. Zgoreli tanki, uničeni topovi. Pod nogami so žvenketali prazni tulci, škripala zdrobljena opeka. Zrak je bil poln ostrega duha po pogorišču.

Po ulicah so se pomikali sovjetski in jugoslovanski vojaki na kamjonih, tankih, vozovih, peš. V nepretrgani koloni so se vlekli ujeti Nemci, med katerimi so bili tudi četniki.

V nekem kraju je velika množica obkrožila našega oficirja-tankista. Sivolasi starec ga objame ter mu dopoveduje, da je pet njegovih sinov pri partizanih. «V sovjetski armadi pa jih je na tisoče. Vi vsi ste sedaj moji sinovi,» poudarja.

Iz bližnjih vasi so prišli kmetje. Na balkonih in strehah, povsod ljudje. Dežuje, vendar je vsak praznično oblečen.

Kako se ne bi mogel spominjati številnih mest in vasi, ki jih je osvobodila naša vojska pri Stalingradu in na Krimu, v Moldaviji in v bratskih državah. Nenadomestljive so težke izgube, ki jih je povzročila vojna. Vendar, sovražnik je pregnan. Svetli so obrazi ljudi in njihova srca so polna veselja.

Naslednje jutro, 22. oktobra so prebivalci Beograda, sovjetski in jugoslovanski borci spremili na zadnjo pot padle heroje. Bila je velika komemorativna svečanost.

«Bratje, tako je poudaril govornik, komisar partizanskega korpusa, naše matere jokajo za vami, padlimi junaki. Naši otroci, sestre in žene ne bodo nikdar pozabili vas, ki ste dali življenje v boju za osvoboditev ljudstva od fašističnega suženjstva.»

Čas ni zabrisal teh čustev.»

Jože Srebrnič v sovjetski Rusiji leta 1918

Jože Srebrnič... Ena najizrazitejših osebnosti slovenskega ljudstva! Eden najpomembnejših vodij slovenskega delavskega razreda! V njem se zrcali zlasti usoda slovenskega delovnega človeka v Primorju. Njegovo življenje je bilo borba, postal je narodni heroj.

Mnogo podatkov je že zbranih o Jožetu Srebrniču. Najmanj pa jih je doslej bilo o njegovem ujetništvu v Rusiji med prvo svetovno vojno. Zdaj postajajo dostopni tudi podatki o njegovem delovanju v Rusiji, zlasti po oktobrski revoluciji. Naj jih obelodanimo — prvič v slovenskem tisku, v tržaškem «Delu», na stolpcih katerega je Srebrnič v letih 1920-1926 objavljal članke in dopise.

Jože Srebrnič je večidel ujetništva preživel na ozemlju današnje Tatarske avtonomne sovjetske socialistične republike, v mestu Čistopolju in v tatarski prestolnici Kazanji. Od tam je pisal domov, se oglašal z dopisnico Ivanu Regentu, se zanimal za delavsko stranko.

Ko je prišla oktobrska revolucija, ki je poleg poglavitnega razglasila tudi vojne ujetnike za enakopravne državljane sovjetske republike, se je Jože Srebrnič pridružil številnim internacionalistom, kakor so se imenovali bivši vojni ujetniki, ki so stopili v boljševiško partijo, v Rdečo armado.

Jože Srebrnič se je udeležil vseruskega kongresa vojnih ujetnikov od 14. do 18. aprila 1918 v Moskvi, na katerem je bilo okoli tisoč delegatov, ki so zastopali skoraj petdeset tisoč organiziranih ujetnikov. Kongres je ustanovil «Revolucionarno internacionalno socialistično organizacijo inozemskih delavcev in kmetov», ter izvolil njen Centralni izvršni komite, med člane katerega je prišel Jože Srebrnič.

Ko se je Srebrnič iz Moskve vrnil v Tatarijo, natovorjen z letaki, časopisi in brošurami na srbohrvatskem in slovenskem jeziku, ki jih je izdajala Jugoslovanska skupina KP(b)R v Moskvi, se je marljivo lotil dela med bivšimi vojnimi ujetniki, pa tudi med ruskim in tatarskim ljudstvom. O tem priča pismo, ki ga je pisal Jugoslovanski skupini v Moskvo. Priobčujemo ga v celoti:

«Kazanj, 2. avgusta 1918.

Tovariši!

V sredo zvečer sem prišel v Kazanj. Po poti sem srečal vlak in delil časopise, ki so jih bili ljudje veseli. Kakšnega rodoljuba nisem videl Pogovarjal sem se prav tako s tovariši v Arzamasu in vsi so bolj ali manj na naši strani. Tu sem obiskal naše ljudi v raznih vojaških oddelkih; največ jih je pri internacionalni četi oklepnih avtomobilov, okoli šestdeset Srbov, s katerimi sem imel sestanek in jim poročal o političnih razmerah. Kakor sem slišal med debato, berejo naši ljudje tudi ruske liste in nekateri so dobro obveščeni o revoluciji. V taborišču (vojnih ujetnikov) biva kakih 80 naših (Srbov, Hrvatov, Slovencev), razdelil sem jim časopise in se sestal z njimi. Vendar vsi želijo domov, pri tem pa niso za imperialiste in bi radevolje šli z nami, če pride do revolucije (v domovini). Tukaj je bil tudi srbski bataljon, ki se še ni odločil, na katero stran naj se podà. Hotel sem sklicati sestanek, pa mi je poveljnik rekel, da so ga iz Kazanji že napotili v Moskvo. Ako pride tjakaj, poglejte, kako bo z njimi, moštvo bo lahko pridobiti za nas.

V tukajšnjem komiteju vojnih ujetnikov sem našel Slovenca po imenu Detelja. Raztolmačil sem mu naše razmere in obljubil mi je, da bo dopisoval v naš list. Njegovega naslova nimam, mu pa lahko pišete na tukajšnji komite.

Kar se tiče znanih mi od prej ujetnikov, ki so delali v mestu, je

F. K.

(Nadaljevanje na 4. strani)

JOŽE SREBRNIČ

je po vrnitvi iz Sovjetske zveze širil idejo oktobrske revolucije med svojimi rojaki v Gorici, Trstu in po vsej Primorski. Leta 1921 je skupaj s skoraj vsemi takratnimi slovenskimi socialisti vstopil v Komunistično partijo Italije. Bil je prvi komunistični poslanec slovenske narodnosti v rimskem parlamentu. Dolga leta je preživel v zaporih in konfinaciji. Pa padcu fašizma je odšel v partizane. Utonil je v Soči leta 1944. Pokopan je v Solkanu. (Gornja slika je bila posneta v partizanih).

Kulturna prireditev na Opčinah

Jutri, sobota 12. novembra ob 20,30 kulturna prireditev v Prosvetnem domu na Opčinah. Nastopita pevski zbor iz Sežane in domača dramska skupina, ki bo uprizorila Čehovega Medveda.

Slovensko gledališče v Trstu

Vljudno vabimo naše cenjeno občinstvo, da se udeleži izredne predstave M. Gorkega «Na dnu», ki bo v nedeljo 13. novembra ob 16. uri v Kulturnem domu.

Čisti dobiček je namenjem prizadetim od katastrofalnih poplav v Italiji.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na. tel. 734265.

Gorica

Pokrajinski svet se zavzema za gradnjo protosinhrotrona

Na zadnji seji je goriški pokrajinski svet razpravljal o resoluciji glede gradnje protosinhrotrona v Doberdobu, ki jo je predložila komunistična skupina. Po obširni debati, je bila sestavljena skupna resolucija, za katero so glasovali vsi svetovalci, razen predstavnika SDZ prof. Krannerja. Ta, čeprav pripada večini levega centra, ni hotel glasovati za resolucijo češ, da ni bil sprejet njegov predlog, v katerem se zahteva zaščita slovenske narodne manjšine v primeru gradnje protosinhrotrona.

Komunisti so izjavili, da se strinjajo z zahtevo svetovalca Krannerja in so se obvezali, da bodo, v primeru če bi CERN določil Doberdob za sedež protosinhrotrona, nemudoma predložili resolucijo glede zaščite slovenske narodne manjšine na tem ozemlju. Postavljati v tem trenutku ta problem, bi pomenilo podpreti tiste sile, ki ovirajo kandidaturo Doberdoba zaradi vojaške služnosti, to je zaradi vojaških objektov, ki so zgrajeni na goriškem Krasu in naperjeni proti Jugoslaviji in socialističnim državam.

Ob priliki diskusije o protosinhrotronu, so komunisti obsodili nedoslednost in protislovje SDZ. Na isti seji se je namreč razpravljalo tudi o industrijski coni Sovodnje-Štandrež. Za ta predlog je glasoval tudi svetovalec SDZ Kranner. Ob tej priliki je «pozabil» na svoje «slovenstvo».

Kako je mogoče vskladiti tako očividno protislovje?

Predvsem je treba upoštevati, da se protosinhrotron zgradi lahko samo v Doberdobu in da ga ni mogoče postaviti v nobeno drugo področje ne samo v naši pokrajini ampak niti v Italiji. V tem primeru bi izgubili zelo važen znanstveni objekt, ki bi v veliki meri rešil ekonomske probleme goriške pokrajine. Industrijco cono bi lahko brez težav nastala na primer v Ločniku. Vztrajalo pa se je za Sovodnje, kar pa jasno pomeni raznarodovanje Slovencev v Sovodnjah in Štandrežu.

Zakaj je SDZ to sprejela, ko je bila v preteklosti vedno proti industrijski coni v Sovodnjah?

To je storila, verjetno, samo da ugodi KD in PSDI-PSI, da je lahko vstopila v občinsko upravo v Gorici. In sedaj se hoče «oprati» s tem, da zganja demagogijo glede Doberdoba.

Pred dnevi je tudi doberdobski občinski svet izglasoval resolucijo, v kateri izraža naklonjenost gradnji protosinhrotrona.

Tudi Jugoslavija, ki je članica ustanove CERN, ki naj bi gradila protosinhrotron, je naklonjena kandidaturi Doberdoba.

Kot je znano, nasprotujejo gradnji tega znanstvenega objekta na doberdobski planoti vojaški krogi. To pa seveda iz povsem drugačnih razlogov. Če bi prišlo do uresničenja te velikopotezne iniciative, bi seveda morali odpraviti vse vojaške služnosti na tem območju.

Čez nekaj dni bo izšla posebna predvolilna priloga «Dela». Tovarišem raznašalcem našega lista toplo priporočamo, da posebno prilogo poneso v sleherno slovensko hišo.

UREDNIŠTVO

Občinske volitve v Ronkih

Samo KPI jamči izvolitev Slovenca v občinski svet

Pretekli četrtek je bilo v Ronkih srečanje v tej občini živečih Slovencev. Prisotna sta bila tovariša Franc Jarc in Mirko Frandolič, kandidata KPI za bližnje volitve. Razgovor, ki se je razvil na tem srečanju je bil zelo zanimiv. V razpravo so posegli številni udeleženci. Predvsem je bilo poudarjeno, da je izvolitev Slovenca načelno pravilna in tudi potrebna. Slovenci, živeči v tej občini morajo imeti svojega predstavnika v občinskem svetu. Podčrtano je bilo, da je izvolitev slovenskega kandidata zagotovila samo komunistična partija.

Tako kot letos so se izrekli komunisti tudi na prejšnjih volitvah. Tudi pred štirimi leti so kandidirali na skupni demokratični občinski listi slovenskega tovariša. Ta je bil tudi izvoljen v občinski svet.

Nobena druga stranka, ki se je udeležila volitev pred štirimi leti ni tako ravnala. Šele sedaj so se demokristjani in socialni demokrati spomnili na to, da v ronški občini prebivajo tudi Slovenci. Toda na to so se spomnili samo zaradi lova na glasove slovenskih volivcev. Tudi demokristjani so tokrat vključili v svojo listo enega kandidata slovenske naordnosti. Toda ta ne bo in ne more biti izvoljen. To je že vnaprej jasno. Jasno je tudi, da so to storili samo zato, da bi odnesli glasove komunistični partiji. Isto velja tudi za socialdemokrate. Tudi ti so se sedaj — po združitvi s socialisti — spomnili na dejstvo, da so v občini Slovenci. Seveda se poslužujejo slovenskih glasov s prav takim ciljem kot demokristjani. Koliko je moč verjeti raznim «zagotovilom» potrjuje to, kar se je zgodilo na zadnjih, t.j. na deželnih volitvah. PSI je tedaj «zagotavljala» izvolitev slovenskega kandidata. Toda obljube ni držala. Če ni držala obljube tedaj, ko ni bila še združena s socialdemokrati, potem je kaj lahko razumeti, da je ne bo držala niti sedaj, ko se je združila z nacionalistično, protislovensko PSDI.

Senzacionalno! Liparski prvaki so se «borili» med odporniškim gibanjem in borbo

Razni doktorji, ki živijo kot «bogci» in v teh dneh agitirajo za lipovo vejico, proglašajo listo takoimenovane «Slovenske skupnosti» za «stranko delavcev in kmetov». Pravijo tudi, da se «borijo proti kapitalizmu» komunisti pa da so «potegnili s kapitalisti».

Je že res, da hočejo s tem «zabeliti» svoj «volilni golaž», toda, da so ti doktorji voditelji delavcev in kmetov jim zares nihče ne verjame. Niti tisti, ki jim v dobri veri dajo glas na volitvah. Prav tako jim nihče ne verjame, da se borijo proti kapitalizmu.

Hvalijo se tudi, da so se «borili med odporniškim gibanjem in borbo». Zelo zanimivo! Toda morali bi povedati še kaj več. N. pr. kje, kako in proti komu so se borili. Povedali naj bi tudi kako so se «borili» med odporniškim gibanjem in borbo razni prvaki samozvane «Slovenske skupnosti» in razni njeni kandidati za tržaški občinski odnosno pokrajinski svet. Naj bi povedali tudi kje se je boril npr. njihov bratec v goriškem pokrajinskem svetu. Če se ne motimo, je o njegovi «borbi» med okupacijo Slovenije precej gradiva v knjigi «Sv. Urh». Kje in kako se je «boril» npr. Matej Poštovan, ki vrši posle demokristjanskega vikarja v samozvani «Slovenski skupnosti». Zelo bi nas zanimali tudi točnejši biografski podatki številnih drugih njihovih prvakov in kandidatov.

Zelo bi nas zanimalo, kako napreduje zadeva okrog belogardističnega lističa «Klic Triglava», ki izhaja v Londonu. Pravijo, da je med njegovimi uredniki tudi nekdo, ki sodeluje na tržaškem radiu in kandidira na sedanjih volitvah. Če bi razni doktorji tudi o tem kaj povedali, bi naredili izredno dobro delo.

Trst

Gostovanje pevcev iz Trbovelj

Mešani pevski zbor Delavskega prosvetnega društva Svoboda II Trbovlje gostuje v soboto 19. novembra ob 20,30 v Ljudskem domu v Križu in v nedeljo 20. novembra ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu. Ljubiteljem lepe zborovske pesmi se torej obeta izredno lep užitek.

Trboveljski pevski zbor spada med najbolj znane slovenske zbore. Že leta 1955 je na tekmovanju rudarskih pevskih zborov v Velenju dosegel v skupini mešanih zborov prvo mesto, na tekmovanju rudarskih pevskih zborov iz vse Jugoslavije — bilo je v Kreki — je zasedel drugo mesto. Zbor je mnogokrat nastopal doma in v raznih krajih Slovenije. Udeležil se je tudi dveh revij zborov v Kranju kjer se je močno uveljavil. Sodeloval je tudi na številnih osrednjih manifestacijah v Sloveniji.

Program, ki ga bodo pevci iz Trbovelj izvajali v Trstu in Križu je zelo zahteven. Izvajali bodo pesmi Gallusa, Feorsterja, Simonitija, Srebotnjaka in drugih znanih skladateljev in celo odlomke iz oper Verdija, Bizeta in Gotovca.

Važno sporočilo bivšim deportirancem v nacistična taborišča

Bivše internirance v nacističnih taboriščih in svojce umrlih v taboriščih ponovno opozarjamo, da 22. novembre zapade rok za predložitev dokumentov, ki morajo biti priloženi v prošnji za izplačilo odškodnine. Dokumente je treba poslati s priporočenim pismom s povratnico (raccomandata con ricevuta di ritorno) na naslov: Ministero del Tesoro, Direzione Generale Pensioni di guerra, Ufficio indennizzi ai colpiti da persecuzioni nazional-socialiste, Via Dalmazia 28, Roma.

Kdor je pravočasno vložil prošnjo za odškodnino je prejel obvestilo, da je njegova prošnja prispela. Na obvestilu je navedana številka, pod katero je bila prošnja registrirana. To številko je treba napisati v spremnem pismu, ko se pošljejo dokumenti na omenjeni naslov. Tisti pa, ki niso še prejeli potrdila, da je prošnja prispela na naslov in ki torej ne vedo pod katero številko je bila registrirana, ali je sploh prispela v Rim, naj takoj pišejo na ministrstvo ter prosijo, naj jim nemudoma odgovorijo, kako je z njihovo prošnjo. Vseeno pa naj pošljejo dokumente s priporočenim pismom s povratnico.

Pritožba slovenskih šolnikov

Sindikat slovenske šole je naslovil na šolskega skrbnika pismo v zvezi z ravnateljstvi na slovenskih sredujih šolah v Trstu.

V pismu se pritožuje zaradi dejstva, da so bila tudi letos poverjana tri ravnateljstva prof. Lauri Abrami, ki je stalna ravnateljica na neki italijanski šoli.

Sindikat poudarja neprimernost ukrepa iz pedagoških in didaktičnih razlogov.

Ta ukrep je tudi v nasprotju z zakonskimi predpisi, po katerih imajo tudi slovenske šole: znanstveni licej, učiteljišče in srednja šola na Katinari pravico do svojega samostojnega ravnatelja.

Nadaljevanje

Proslave

ski občini so v trenutku, ko to poročamo dosegli skoraj 100%. Tovariši v tej tekciji so sporočili, da bodo zaključili z delom že prihodnji teden, nakar bodo priredili praznik razdeljevanja izkaznic. Tako kot v devinsko-nabrežinski je tudi v dolinski občini. Ko to poročamo so volanili že 90%. Tovariči v zgoniški in repentabrski občine so včlanjevanje že zaključili. Tudi Trebče se ponašajo s 100% uspehom, Prosek-Kontovel, Opčine-Bani, Padriče, Gropada in Bazovica so že presegle 90%.

In še nekaj podatkov iz mestnih sekcij: sekcija «Campi Elisi» 100%, Škedenj 95%, Rocol 98% itd. sekcije Lonjer, Zgornja Kolonja in železničarjev pa so že pred časom 100% opravile svoje delo.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da je naša partija zelo živa in vsestransko aktivna. Ti podatki potrjujejo tudi, kako izmišljene in neutemeljene so govorice, tistih, ki se ustijo, trdeč, da je v «krizi».

Še posebej lahko pohvalimo tovariše na slovenskem podeželju, ki so letos mnogo prej kot prejšnja leta opravili svojo dolžnost.

Srebrnič

njih večina že odšla domov. Zdaj se odpravlja še petorica. Kot razlog za vrnitev navajajo, da jim je dolgočas po družini itd. in da bodo doma prav tako agitirali za smer, ki jo tukaj zavzemajo.

Zdaj potujem v Lajševo in Čistopolj, kjer ostanem, da si popravim zdravje. Iz Čistopolja vam bom poslal članke za list in prevod Buharinovega programa.

Tu se povsod pripravljajo na boj z (belimi) Čehi in prepričan sem, da jih bodo potolkli.

Radovednost me ima, na kakšno stran se nagibajo kmetje v okolici Čistopolja. Poznam namreč mnogo vasi ter upam, da bom med njimi kaj storil tudi v političnem smislu.

Vsem moje tovariške pozdrave!

Naprej za našo svobodo!

Jože Srebrnič

Oprostite mi za jezik, upam, da me boste razumeli.»

Tako je pisal naš rojak v daljnji tatarski deželi ob srednji Volgi. Pridobival je vojne ujetnike za revolucijo, ki ji je bil zvest pristaš

Jože Srebrnič, ki je bil eden vodilnih aktivistov slov. socialnodemokratske stranke pred prvo svetovno vojno, je svojo politično zrelost pokazal tudi pri recenziji članka Draga Godine «Jugoslovani in boljševizem», verjetno namenjen za list «Svetovna revolucija», ki je izhajal v Moskvi. (Drago Godina je bil Tržačan. Op. uredn.) V rokopisu Draga Godine, sestavljenem dokaj površno, je bil med drugim tudi stavek, ki očita slovenskim socialnim demokratom, da so bili pred vojno «popolnoma odvisni» od Dunaja. Jože Srebrnič je k rokopisu povedal takole mnenje (priobčujemo ga brez poravkov):

«Po mojem se tega dopisa ne more objaviti, ker je pisan v nacionalno - renesančnem duhu in zelo netočen, kar se tiče socialne demokracije pred vojno; da omenja na koncu boljševizem, na stvari nič ne spremeni.

20. maja 1918. Jože Srebrnič.»

Dasi je Srebrnič ob tem času že postal komunist in se je s tem dokončno ločil od reformizma socialnodemokratske stranke, ni dopustil, da bi slovensko socialno demokracijo izenačili z avstrijsko, ki je bila v rokah reformistov. Resnica mu je bila sveta. Komunisti so postali nasledniki vsega dobrega, kar je socialna demokracija v preteklem veku in v začetku tega stoletja storila za delavski razred in socializem. Odklanjali so pa njeno izdajstvo v prvi svetovni vojni, njeno razkolniško politiko. In ni dvoma, da bi Srebrnič danes odklanjal vsakršni socialdemokratizem.

Takšni so novo odkriti podatki o našem heroju. Upajmo, da odkrijemo še dodatne. Pred nami vstaja vedno popolnejša podoba revolucionarja - komunista Jožeta Srebrniča. Prav bi bilo, da mu postavimo trajen spomenik.

DELO
glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava: Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef. 44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul. Torrebianca 12